

Pristupni pregovori sa EU i održivi razvoj

15.01.2015
Zoran Pendić

U toku su pregovori o pristupanju Srbije Evropskoj uniji koji obuhvataju 35 tematskih poglavlja. U ovim pregovorima ne pregovara se o zakonodavstvu EU, već se od zemlje kandidata (ZK) traži da dokaže da može da se uskladi i da u praksi primenjuje zakonodavstvo EU. Ne mora svo zakonodavstvo EU da se primenjuje od trenutka pristupanja zemlje kandidata EU. Ovo se obrazlaže u tzv. prelaznim aranžmanima u kojima se definišu oblasti u kojima se ZK daju određeni rokovi da nakon pristupanja EU u potpunosti primeni zakonodavstvo EU u praksi. Najčešći razlog za prelazne aranžmane su velika infrastrukturna ulaganja u pojedine oblasti privrede (životna sredina, poljoprivreda, energetika ...), koja se često mogu realizovati samo u

primerenim rokovima.

U dosadašnjem procesu pregovaranja pokazalo se da je u mnogim poglavljima srpsko zakonodavstvo u velikoj meri usaglašeno sa zakonodavstvom EU. Slaba tačka je primena zakona i pratećih propisa u praksi. Osnovni problemi su: ozbiljan nedostatak adekvatnih kadrovskih kapaciteta, nepostojanje odgovarajuće infrastrukture za podršku, i oskudna finansijska sredstva.

Npr. vezano za Poglavlje Energetika veliki problem će predstavljati primena odredaba Direktive o ograničavanju emisija određenih zagađivača u vazduh iz velikih ložišta i Direktive o industrijskim emisijama, koja dodatno ograničava emisije zagađivača u vazduh iz velikih termoelektrana. Ove odredbe direktno uslovljavaju rad nekih blokova naših termoelektrana, pa je neophodno što pre krenuti u rekonstrukciju i modernizaciju ovih termoblokova. Takođe, EU je kao jedan od strateških ciljeva energetske politike do 2020. godine promovisala tzv. politiku 20-20-20, koja podrazumeva: smanjenje emisije CO₂ za najmanje 20% u odnosu na 1990. godinu; povišenje energetske efikasnosti za 20%; podizanje udela energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije do 20% u ukupnoj potrošnji energije u EU. Realizacija ove politike biće veliki izazov za Srbiju.

Poglavlje Životna sredina biće, kao što je bilo i svim državama u procesu pristupanja EU, najveći izazov za Srbiju. Npr. Rumuniji, Bugarskoj i Hrvatskoj je odobren veći broj tranzicionih aranžmana i to najviše u poglavljima Životna sredina i Poljoprivreda i ruralni razvoj.

Procene su da će Srbiji do 2030. godine biti potrebno oko 10,6 milijardi evra da bi dostigla standard EU u oblasti životne sredine, od čega najveći deo otpada na sektor voda (5,6 milijardi evra), otpad (2,8 milijardi evra) i sektor industrijskog zagađenja (1,3 milijardi evra). Nedavni majski a potom i septembarski talas obilnih kiša u Srbiji, a i u regionu, dodatno su usložnili situaciju u pogledu ispunjenja ovih standarda, pogotovu što se u narednom periodu u regionu očekuju sve češće katastrofalne poplave i suše. Ova nevremena uslovljavaju pojavu velikog broja klizišta širom Srbije. Registrovano je nekoliko hiljada klizišta, a veliki je i broj skrivenih. Samo na području Beograda registrovano je preko 2.000 klizišta. Ova klizišta su u velikoj meri ugrozila i degradirala životnu sredinu. Pored toga, na ugrožavanje i degradaciju životne sredine utiče i preko 3.000 hiljada velikih divljih deponija širom Srbije. Onih manjih je neuporedivo više. I deponije sa dozvolom nisu bezalene, jer mogu u velikoj meri da utiču na zagađivanje tla i vode. Politika EU vezana za deponije daje akcenat na reciklažu i na drastično smanjenje broja deponija za komunalni otpad.

Lokalna samouprava ima velike obaveze i odgovornosti u ispunjenju zahteva EU u oblasti životne sredine. Međutim, situacija u lokalnim samopupravama (LS) u Srbiji je što se tiče (zaštite) životne sredine alarmantna, jer blizu 90% LS nema gotovo nikakve kapacitete, ni kadrove ni sredstva ni potrebnu infrastrukturu, za bavljenje životnom sredinom.

Osnovno što treba da se uradi u Srbiji je jačanje kadrovskog kapaciteta lokalnih samouprava kroz dobro osmišljenu obuku.

Takođe neophodno je da se ostvari saradnja lokalne samouprave (LS) i organizacija civilnog društva (OCD) koje deluju na teritoriji lokalne samouprave. Saradnja LS i OCD može da se posmatra kao svojevrsna ekološka koalicija. Ekološka koalicija bi morala da ima važnu ulogu u definisanju i realizaciji programa zaštite životne sredine na teritoriji LS. U ovoj koaliciji morala bi da bude i komunalna policija.

Ova koalicija bi mogla (bolje reći: morala) da se proširi i na škole u lokalnim sredinama a u cilju uključivanja učenika u konkretne akcije vezane zaštitu izvorišta, upravljanje otpadom, racionalno korišćenje vode za piće, povišenje energetske efikasnosti i slično (npr. kroz iniciranje programa ISO 14000 za decu, koji podržavaju Ujedinjene nacije i Svetska organizacija za standardizaciju).

Zoran Pendić

rukovodilac Razvojnog centra Saveza inženjera i tehničara Srbije, Beograd

Izvor:

[Centar za medjunarodnu saradnju i održivi razvoj \(Centre for International Relations and Sustainable Development - CIRSD\) - VIP BLOG o održivom razvoju: pogled iz jugoistočne Evrope](#)